

AKTYVAUS SENĖJIMO SKATINIMAS

2026 m. kovo 17 d.

Nr. VAE-2

SANTRAUKA

Audito svarba

Lietuvos visuomenė pastebimai sensta – 2026 m. pradžioje 28,8 proc. nuolatinių Lietuvos gyventojų buvo 60 metų ir vyresni, prognozuojama, kad iki 2100 m. šie asmenys sudarys 43,5 proc., o 65+ m. bus 37,6 proc. visų Lietuvos gyventojų (2022 m. buvo 20 proc.)¹. Gyvenimo trukmė ilgėja, bet ji vis dar nesiekia ES vidurkio: Lietuvoje ji sudaro 77,5 m., o ES – 81,5 m.² Sveiko gyvenimo metų skaičius taip pat išlieka mažesnis – Lietuvoje siekia 60,9 m., o ES – 63,1 m.³ Lietuva kartu su kitomis Baltijos šalimis pasižymi vienu didžiausių 65+ m. žmonių užimtumu. Tai lemia mažas pajamų pakeitimo socialinio draudimo pensija santykis, galimybė derinti pensiją su darbo pajamomis ir didėjantis pensinis amžius⁴. Tačiau Lietuvoje daugiau nei trečdalis (36,9 proc.) šios amžiaus grupės žmonių vis dar patiria skurdo riziką – beveik tris kartus dažniau nei vidutiniškai ES⁵.

Aktyvus senėjimas yra viena iš politikos koncepcijų, kuri kartu su sveiku senėjimu ir mokymusi visą gyvenimą gali padėti senstančiai visuomenei klestėti. Aktyvaus senėjimo skatinimas itin svarbus siekiant kurti įtraukią, kartų solidarumu grindžiamą visuomenę, kurioje kiekvienas, nepriklausomai nuo amžiaus, turi galimybę visapusiškai dalyvauti socialiniame, ekonominiame ir kultūriniame gyvenime⁶. Aktyvumas vyresniame amžiuje, kaip ir sveikas senėjimas, yra asmeninis pasirinkimas ir atsakomybė, tačiau jis priklauso nuo aplinkos, kurioje žmonės gyvena, dirba ir socializuojasi. Viešoji politika gali atlikti svarbų vaidmenį kurdama palankią aplinką, nes taikomos priemonės gali padėti užtikrinti, kad sveiką senėjimą ir aktyvumą vyresniame amžiuje pasirinktų ir pažeidžiami asmenys. Tai darytų teigiamą poveikį darbo rinkai ir socialinės apsaugos sistemoms⁷ ir prisidėtų prie geresnės vyresnio amžiaus asmenų (60 metų ir vyresnių)⁸ gyvenimo kokybės.

¹ Pagal Oficialiosios statistikos portalo duomenis.

² Tikėtina gyvenimo trukmė, prieiga per internetą: [Life expectancy by age and sex](#) (žiūrėta 2026-03-12).

³ Tikėtina sveiko gyvenimo trukmė, prieiga per internetą: [Healthy life years by sex \(from 2004 onwards\)](#) (žiūrėta 2025-11-04).

⁴ Lanksčios išėjimo į pensiją formos: 28 Europos šalių politikos analizė, Europos socialinės politikos analizės tinklas (ESPAN), 2025 m.

⁵ Skurdo rizikos lygis, prieiga per internetą: [At-risk-of-poverty rate of older people by sex and selected age groups - EU-SILC and ECHP surveys](#) (žiūrėta 2025-11-04).

⁶ Žalioji knyga dėl senėjimo. Kartų solidarumo ir tarpusavio atsakomybės puoselėjimas, Europos Komisija, 2021 m.

⁷ Ten pat.

⁸ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatai, 7.12 p.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar valstybės politika ir vykdomos priemonės vyresnio amžiaus asmenims užtikrina aktyvų senėjimą.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ✓ ar valstybės nacionalinėje politikoje orientuojamasi į senstančios visuomenės aktyvumą;
- ✓ ar šalyje skatinama vyresnio amžiaus asmenų socialinė įtrauktis ir pensinio amžiaus asmenų dalyvavimas darbo rinkoje, orientuojantis kuo ilgiau juos išlaikyti aktyvius;
- ✓ ar socialinės paslaugos ir skaitmeninė įtrauktis sudaro sąlygas išlaikyti vyresnio amžiaus asmenų savarankiškumą;
- ✓ ar šalyje imamasi veiksmų vyresnio amžiaus asmenų vienišumo problemai spręsti.

Audituojamas subjektas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, nes jai pavesta formuoti aktyvaus senėjimo ir vyresnio amžiaus asmenų (60 metų ir vyresnių) socialinės įtraukties politiką, organizuoti ir koordinuoti jos įgyvendinimą, užtikrinant jų galimybes dalyvauti visuomenės gyvenime⁹.

Dėkojame už bendradarbiavimą audituojamam subjektui, visoms 60-iai savivaldybių ir jų visuomenės sveikatos biurams, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai (*Sodrai*), Švietimo, mokslo ir sporto, Sveikatos apsaugos, Kultūros, Ekonomikos ir inovacijų ministerijoms, Ryšių reguliavimo, Užimtumo, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboms, Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centrui, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijai bendrajam priėmimui organizuoti, Inovacijų ir Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūroms, kultūros įstaigoms, trečiojo amžiaus universitetams, Lietuvos pensininkų sąjungai „Bočiai“, Lietuvos pagyvenusių žmonių asociacijai „Senjorų pasaulis“, Lietuvos *Caritui*, Lietuvos Raudonajam Kryžiui, Maltos ordino pagalbos tarnybai, Vilniaus universiteto akademikams.

Audituojamas laikotarpis – 2022–2024 m. Siekdami įvertinti pokyčius, naudojome ankstesnių ir 2025 m. duomenis.

Analizuojant aktyvaus senėjimo skatinimą per įtraukimą į kultūrinę, savanorišką, švietimo ir sveikos gyvensenos veiklą, tiksline grupe pasirinkti vyresnio amžiaus asmenys nuo 60 metų, kaip tai apibrėžia Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Vertinant priemones, skatinančias kuo ilgiau išlaikyti vyresnio amžiaus asmenų aktyvumą darbo rinkoje, tiksline grupe pasirinkti 65 metų ir vyresni asmenys – jau sulaukę pensinio amžiaus ir nebepatenkantys į užimtumo politikos taikymo sritį.

Audito metu vertinome socialines paslaugas vyresnio amžiaus asmenų savarankiškumui išlaikyti, kad jie galėtų būti aktyvūs, ir neapėmėme globojamiems / slaugomiems asmenims namuose ar globos įstaigose teikiamų socialinių paslaugų, asmenų su negalia politikos ir jiems skirtų priemonių.

⁹ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatai, 7.12 p.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus¹⁰. Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai“ (119 psl.).

Pagrindiniai audito rezultatai

Valstybės socialinės įtraukties politika ir vykdomos priemonės nepakankamai rezultatyvios, nuoseklios, tikslingos ir įtraukios, kad užtikrintų vyresnio amžiaus asmenų užimtumą, dalyvavimą švietimo, kultūros, sveikatinimo ir savanoriškoje veikloje, turėtų įtakos sprendžiant vienišumo problemą ir skatintų aktyvų senėjimą.

1. Valstybės politika nepakankamai orientuota į senstančios visuomenės aktyvumą

Lietuvoje, nors senėjimas pripažįstamas viena reikšmingiausių demografinių problemų, nėra integralios valstybės politikos aktyviam senėjimui skatinti. Nėra nustatytos vyresnio amžiaus asmenų gerovės sritys, trūksta strateginės krypties, konkretaus tikslo, uždavinių, priemonių ir numatyto biudžeto, o iniciatyvos išskaidytos per skirtingas politikos sritis – socialinę apsaugą, sveikatos apsaugą, švietimą ir darbo rinką. Nenustatyti poveikio rodikliai, kurie leistų vertinti šios srities pažangą, vienintelis naudojamas skurdo rizikos lygio rodiklis neaprepia aktyvaus senėjimo visumos. Tikslinės grupės apklausa rodo, kad 40 proc. į išankstinę ir senatvės pensiją išėjusių gyventojų pastaruosius metus nebuvo aktyvūs jokiose veiklose, o demografiniai rodikliai (senėjimo koeficientas ir medianinis amžius) atskleidžia spartų visuomenės senėjimą, todėl integralios aktyvaus senėjimo politikos poreikis tik didėja. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos organizuojamuose vyresnio amžiaus asmenims atstovaujančių nevyriausybinių organizacijų finansavimo konkursuose 2022–2025 m. nepagrįstai sugriežtinti reikalavimai (padidėjo reikalaujama veiklos patirties trukmė, padalinių skaičius, nepagrindus jų įtakos projektų kokybei) ir nustatyta nepakankama rodiklių sistema: neambicingi ar projektų kokybės ar poveikio neparodantys rodikliai, neanalizuoti veiklų pokyčiai. Dėl to 14–79 proc. sumažėjo dalyvaujančių organizacijų, neįvertinta projektų kokybė, poveikis ir reali pridėtinė vertė. Neturint tikslo, uždavinio ar rodiklių, naudojamų aktyvaus senėjimo skatinimui, ribojamos galimybės užtikrinti ilgalaikį, koordinuotą ir veiksmingą aktyvaus senėjimo politikos planavimą, įgyvendinimą ir poveikio vertinimą (1.1 poskyris, 20 psl.).

Nepakankamai koordinuojama aktyvaus senėjimo skatinime dalyvaujančių institucijų veikla. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija yra įpareigota formuoti aktyvaus senėjimo ir vyresnio amžiaus asmenų (60+) socialinės įtraukties politiką ir koordinuoti jos įgyvendinimą, tačiau 2024–2025 m. nepakankamai vykdė 4 iš 5 funkcijų: visapusiškai neanalizavo vyresnio amžiaus asmenų padėties Lietuvoje, nepakankamai koordinavo jų socialinei įtraukčiai skatinti skirtų priemonių įgyvendinimą, sistemingai nerengė ir neteikė pasiūlymų kitoms institucijoms dėl šių asmenų socialinės įtraukties skatinimo ir galimybių užtikrinimo, išskyrus pasiūlymus dėl rengiamų teisės aktų projektų. Ministerija neturi pasitvirtinusi šių funkcijų įgyvendinimo proceso, nuosekliai, kryptingam jų atlikimui trūksta žmogiškųjų išteklių: vyresnio amžiaus asmenų aktyvaus senėjimo politikos formavimo ir įgyvendinimo funkcijos pavestos vienam darbuotojui. EBPO

¹⁰ 3000-asis TAAIS „Veiklos audito standartas“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2025-11-04).

ekspertai pabrėžia, kad specialaus skyriaus ar departamento, atsakingo už aktyvaus senėjimo darbotvarkės įgyvendinimą, neturėjimas yra viena pagrindinių ribotų pajėgumų priežasčių. Dėl tokios institucinės sąrangos Lietuvoje aktyvaus senėjimo politika nėra įgyvendinama nuosekliai, trūksta duomenimis grįstų sprendimų ir koordinuoto požiūrio, todėl valstybė negali tinkamai atliepti vyresnio amžiaus žmonių poreikių ir užtikrinti jų visavertės socialinės įtraukties (1.2 poskyris, 26 psl.).

2. Valstybės veiksmai nepakankami pensinio amžiaus asmenų išlaikymui darbo rinkoje

Valstybės veiksmy, skatinant pensinio amžiaus asmenų dalyvavimą darbo rinkoje, nepakanka: galiojantis teisinis reguliavimas ir užimtumo politika orientuoti tik į darbingo amžiaus asmenis. Valstybės tarnautojams, teisėjams, mokslininkams taikomi specialieji įstatymai riboja galimybę tęsti šį darbą pasiekus pensinį amžių. Taip sudaromos prielaidos diskriminacijai ir mažinamas įsitraukimas į viešojo sektoriaus veiklas. Duomenys rodo, kad dirbančių pensininkų skaičius kasmet didėja (2022–2025 m. – nuo 81,3 iki 89,8 tūkst.), didesnė jų dalis (60 proc.) renkasi privatų sektorių, kur mažiau ribojimų. Darbo kodeksas neribuoja pensinio amžiaus asmenų teisės dirbti: visiems darbuotojams, nepriklausomai nuo amžiaus, numatytos lankstaus darbo galimybės, tačiau papildomos garantijos dėl lankstesnių darbo formų netaikomos. Valstybė taip pat nenumato priemonių, skirtų pensinio amžiaus asmenų išlaikymui darbo rinkoje ar pasirengimui išeiti į pensiją, apimančių finansinį, socialinį, emocinį pasirengimą. Galimybė dirbant gauti darbo užmokestį ir senatvės pensiją yra svarbiausias lankstumo mechanizmas. Pagal tikslinės grupės apklausą, pagrindinės priežastys, kodėl respondentai dirbo ar dirba sulaukę pensinio amžiaus, yra pasitenkinimas darbu, saviraiška (49,9 proc.), noras būti užimtam ir jaustis reikalingam (44,9 proc.), taip pat finansinės priežastys – senatvės pensijos, socialinių garantijų nepakanka pragyvenimui (41,2 proc.), norisi didesnės pensijos, yra poreikis remti artimuosius (35,7 proc.). Didelė dalis dirbančių pensininkų susitelkia profesijose, kuriose reikia daug patirties ir juntamas darbo jėgos trūkumas, pavyzdžiui, vadovavimo, švietimo, sveikatos priežiūros, transporto srityse. Valstybėje nėra nustatyto siektino pensinio amžiaus asmenų užimtumo lygio rodiklio (*Sodros* duomenimis, dirba 14,1 proc. senatvės pensijos gavėjų), o sveikatos problemos, kurias patiria nemaža šios grupės dalis (37,2 proc.), riboja dar didesnę jų dalyvavimą darbo rinkoje. Eurostato duomenimis, sveiko gyvenimo trukmė Lietuvoje siekia 60,9 m. ir yra mažesnė nei ES vidurkis – 63,1 m., taigi daugelis pensijos sulaukia jau turėdami sveikatos problemų, ribojančių jų galimybes dirbti. Siekiant spręsti visuomenės senėjimo keliamus iššūkius ir užtikrinti vyresnių žmonių įtrauktį ir išlaikymą darbo rinkoje, būtina kryptinga, įrodymais grįsta politika, apimanti diskriminacijos prevenciją, darbo sąlygų pritaikymą, lankstesnes darbo formas ir nuoseklų išėjimo į pensiją planavimą (2.1 poskyris, 31 psl.).

3. Svarbu skatinti vyresnio amžiaus asmenų socialinę įtrauktį, siekiant kuo ilgiau juos išlaikyti aktyvius

Vyresnio amžiaus asmenys nėra sistemingai ir tikslingai įtraukiami į kultūrinę veiklą. Nors projektuose „Kultūra be kliūčių – kalbančios knygos“ ir „Muziejai žmogaus gerovei“ vyresnio amžiaus asmenys nebuvo tikslinė auditorija, tačiau jie galėjo netiesiogiai prisidėti, kad šie asmenys dalyvautų kultūrinėse veiklose. Beveik trečdalyje savivaldybių vykdoma iniciatyva „Socialinis receptas“, orientuota į senatvės pensijos amžiaus sulaukusių asmenų psichologinę gerovę ir socialinę įtrauktį, apimanti ir kultūros veiklų pasiūlą dalyviams, tačiau įgyvendinant iniciatyvą tarp Kultūros ir Sveikatos apsaugos

ministerijų kyla tarpinstitucinio bendradarbiavimo iššūkių, ypač dėl finansavimo, atsakomybių pasidalijimo ir veiklų koordinavimo, sunkiai pasiekiami tikslinė grupė (vieniši, pasyvūs 65+ m. asmenys), šeimos gydytojai procese nedalyvauja ir nenukreipia asmenų, kuriems ši pagalba reikalinga. Tik 2 iš 60 savivaldybių planavimo dokumentuose numatė tikslingas priemones, skirtas vyresnio amžiaus asmenų dalyvavimui kultūrinėse veiklose, o likusios 58 savivaldybės vykdė veiklas bendrai visiems gyventojams, nevertindamos vyresnių asmenų poreikių. Pagrindinės priežastys – kultūros veiklos planuojamos bendrai visiems gyventojams, trūksta finansinių išteklių ir darbuotojų, nežinoma, kokių veiklų norėtų vyresnio amžiaus asmenys. Audituojamuoju laikotarpiu 48 savivaldybėse bent viena kultūros įstaiga vykdė veiklas tikslingai vyresniems asmenims, 3 – nevykdė, o 7 – vykdė ne kasmet. Pagrindinės vykdytų veiklų formos – edukaciniai užsiėmimai, koncertai, dainavimo ir šokių veiklos; dažniausiai veiklos buvo nemokamos (60 proc. jas vykdžiusių įstaigų) arba su nuolaidomis (18 proc.). Tikslinės grupės apklausos duomenys rodo, kad 42,7 proc. vyresnio amžiaus asmenų per pastaruosius metus dalyvavo savo gyvenamojoje vietovėje organizuotose kultūrinėse veiklose. Vyresnių žmonių dalyvavimą dažniausiai riboja motyvacijos stoka, sveikatos problemos, amžiaus suvokimas ir siūlomų veiklų neatitiktis interesams. Valstybės ir savivaldybių lygmeniu nėra tikslingai vertinami ir į planavimo procesus įtraukiami vyresnio amžiaus asmenų poreikiai, nevykdoma nuosekli duomenų apie jų dalyvavimą rinkimo ir rezultatų stebėseną, todėl kultūrinio dalyvavimo iniciatyvos lieka fragmentiškos. Taip prarandama galimybė pagerinti šio amžiaus asmenų gyvenimo kokybę, stiprinti jų socialinę įtrauktį, psichikos ir emocinę gerovę per kultūrą (2.2 poskyris, 49 psl. ir 4.3 poskyris, 96 psl.).

Vyresnio amžiaus asmenys nesuinteresuoti dalyvauti savanoriškoje veikloje. Už savanorystės politiką atsakinga Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2022 m. įgyvendino dvi priemones, susijusias su vyresnio amžiaus asmenų savanoryste, – kompetencijų ugdymą ir nevyriausybinių organizacijų projektų konkursą, kurios nebuvo tęsiamos. 2023–2025 m. valstybė jokių priemonių nevykdė, o 2025 m. patvirtinta pažangos priemonė asmenims nuo 30 m. ir pradėta iniciatyva „Stiprinti ir plėtoti savanorišką veiklą“, kuriai numatyta 7,48 mln. Eur 2025–2030 m., iš jų 4,4 mln. Eur – Nacionalinei savanoriškos tarnybos programai, bet pinigai dar nėra panaudoti, ir 2,77 mln. Eur – savanorių koordinavimo kokybei gerinti, likusi dalis skirta moksleivių pilietiškumui, nors tikslinė grupė – 30+ asmenys. Nėra rodiklių, pagal kuriuos būtų vertinama vyresnio amžiaus asmenų savanorystė, stebėseną apima tik bendrą gyventojų įsitraukimą. Tikslinės grupės apklausa parodė, kad per pastaruosius metus savanoriavo 10,4 proc. respondentų, tačiau 72,9 proc. nesavanoriavo ir neketina to daryti. Pagrindinės priežastys – motyvacijos trūkumas, sveikatos problemos, laiko ir informacijos stoka, pasyvus požiūris dėl amžiaus. Nepaisant to, 60–70 m. amžiaus respondentų grupėje susidomėjimas siekia nuo 22,7 iki 27 proc., moterys labiau linkusios savanoriauti nei vyrai, svarbiausi motyvai – pagalba kitiems (59,6 proc.) ir aktyvumo pratęsimas (40,4 proc.). Kultūros įstaigose ir trečiojo amžiaus universitetuose daugėja vyresnio amžiaus savanorių, tačiau trūksta savanorystės koordinatorių ir finansavimo. Dėl nestabilaus finansavimo ir veiklų nesistemiškumo trūksta savanorystės koordinatorių ir rodiklių stebėsenai, todėl nevertinamas valstybės priemonių poveikis vyresnio amžiaus asmenų savanorystei, jų potencialas lieka neišnaudotas (2.2 poskyris, 57 psl.).

Mokymasis visą gyvenimą – visa mokymosi bet kuriuo asmens amžiaus tarpsniu veikla, siekiant tobulinti asmenines, pilietines, socialines ir profesines kompetencijas, tačiau vyresnio amžiaus asmenų švietimo ir mokymosi galimybės ribotos. EBPO pažymi, kad Lietuvoje 50+ m. asmenų dalyvavimas mokymuose (mažiau nei 20 proc.) yra žemesnis už ES vidurkį (34 proc.),

dalyvavimo skirtumas tarp jaunesnių ir vyresnių – vienas didžiausių ES. Nepakankamą vyresnių asmenų įtraukimą į mokymosi veiklas lemia priemonių stoka – suaugusiųjų švietimas dažniausiai orientuotas į darbingo amžiaus asmenis iki 65 m., o vyresniems neprieinamas mokymams skirtas valstybės 500 Eur krepšelis individualių mokymosi paskyrų sistemoje „Kursuok“, jos programų pasiūla neorientuota į šių žmonių poreikius. 2024 m. tik vienas 66+ m. asmuo baigė mokymus savarankiškai apmokėjęs jų kainą. 2024 m. pradėtas vykdyti 65+ m. asmenims skirtas projektas „Mokymosi galimybių senjorams plėtra“, tačiau mokymai prieinami tik trečiojo amžiaus universitetų nariams, o ne visiems vyresnio amžiaus asmenims. Mokymų aprėptis nedidelė, nes gali dalyvauti iki 5 proc. visų trečiojo amžiaus universitetų narių. Nors 2022–2024 m. stebimas vyresnio amžiaus asmenų įsitraukimo į formalųjį mokymąsi augimas ir didėjantis darbdavių pasirengimas investuoti į darbuotojų mokymą, vyresnių žmonių dalyvavimas švietime ir mokyme Lietuvoje išlieka žemas ir netolygus. Savivaldybėse sisteminga vyresnių asmenų mokymosi poreikių analizė beveik nevykdoma: tik 2 iš 60 savivaldybių atliko tyrimus, o trečiojo amžiaus universitetai dažniausiai remiasi tik dalyvaujančiųjų nuomone. Pagal savivaldybes 2024 m. trečiojo amžiaus universitetų veiklose dalyvavo nuo 0,1 iki 9,1 proc. visų savivaldybės vyresnio amžiaus asmenų. Trečiojo amžiaus universitetai siūlo senatvės pensijos amžiaus asmenims veiklas, padedančias plėsti žinias, įgūdžius ir kultūrinius interesus, bet neorientuojančias į darbo rinkos poreikius ar profesinį perkvalifikavimą. 67 proc. trečiojo amžiaus universitetų nurodė, kad nepakankamas ilgalaikis finansavimas riboja lektorių kvietimą, patalpų ir įrangos prieinamumą bei įvairių veiklų organizavimą, ypač kaimiškose vietovėse. Todėl dalis vyresnio amžiaus asmenų neturi galimybių dalyvauti mokymuose, paslaugos pasiekia daugiausiai aktyvius, motyvuotus ir išsilavinusius asmenis, o socialiai atokesnės ir mažiau aktyvios grupės lieka nepasiekiamos. Valstybės lygmeniu mokymosi politika orientuota į dalyvavimo mastą, o ne į rezultatus – įgytų kompetencijų panaudojimą kasdieniame gyvenime, bendruomeninėje veikloje ar darbo rinkoje, todėl mokymosi paslaugos nepakankamai prisideda prie aktyvaus senėjimo ir ilgesnio dalyvavimo darbo rinkoje tikslų (2.3 poskyris, 63 psl.).

Lietuvoje skaitmeninių įgūdžių tobulinimo veiklas, įskaitant ir vyresnio amžiaus asmenims skirtas iniciatyvas, visoje šalyje vykdo skirtingos institucijos, tačiau nėra bendro valstybinio koordinavimo. Analizuojant du pagrindinius į vyresnio amžiaus asmenis orientuotus projektus – „Nė vienas nėra pamirštas“ ir „Prisijungusi Lietuva: skaitmeninių įgūdžių tobulinimas“, nustatyta, kad jie nebuvo pagrįsti išsamia, duomenimis grįsta tikslinės grupės poreikių analize. Ekspertai pabrėžia, kad mokymų turinys turėtų būti individualizuotas ir pritaikytas pagal konkrečius poreikius, tačiau atsakingos institucijos neanalizuoja vyresnio amžiaus asmenų poreikių. Duomenys taip pat rodo, kad pensinio amžiaus asmenys (65–74 m.) internetu naudojasi mažiausiai – 64,9 proc., kai 55–64 m. – 82,4 proc., o jaunesnio amžiaus – daugiau nei 92 proc. Eurostato 2025 m. duomenimis, 65,2 proc. 65–74 m. Lietuvos gyventojų naudojosi internetu, kai ES vidurkis – 79 proc. Tikslinės grupės apklausa atskleidė, kad skaitmeninio raštingumo mokymuose dalyvavo 5,5 proc. respondentų. Nacionaliniu lygmeniu nėra atlikta mokymų poreikio analizė, o informacija apie įgyvendintas ar vykdomas veiklas renkama fragmentiškai, todėl nevertinama, ar programos pasiekia mažiausių skaitmeninių įgūdžių turinčias grupes ir kokia pažanga padaroma. Projektai vykdomi nežinant tikrojo vyresnio amžiaus dalyvių skaičiaus, jų poreikių ir tikėtinos naudos, todėl skaitmeninė atskirtis nemažėja (2.3 poskyris, 71 psl.).

Visos savivaldybės vykdo visuomenės sveikatos rėmimo programas, tačiau dauguma priemonių skirtos visiems suaugusiesiems, todėl nėra aišku, kokią dalį dalyvių jose sudaro vyresnio amžiaus asmenys. Atskirai šiai grupei 2023–2025 m. buvo teikiamos dvi bazinės paslaugos – fizinio aktyvumo skatinimas, vykdytas visose savivaldybėse, ir „Socialinio

recepto“ iniciatyva, veikusi 18 iš 60 savivaldybių. Nepaisant to, kad iniciatyvos dalyviai gali rinktis sveikatinimo veiklas, jos išlieka mažiau populiarios (2024 m. jose dalyvavo 35 proc., 49 proc. rinkosi kultūrinės veiklas). Tikslinės grupės apklausos duomenimis, sveikatinimo veiklose per pastaruosius metus dalyvavo trečdalis respondentų. Stebėsenos sistema taip pat nepakankama – patvirtintame sveikatos būklės rodiklių sąraše vyresnio amžiaus asmenų sveikatos būklei vertinti numatytas tik vienas rodiklis (nukritimų atvejai), kuris nuo 2019 m. neatnaujintas ir nepakankamai atspindi tikruosius poreikius. Nors 2024 m. šalies mastu fizinio aktyvumo ir „Socialinio recepto“ rezultatai buvo pasiekti ar viršyti, dalis savivaldybių jų neįgyvendino: fizinio aktyvumo rodiklio nepasiekė 11 savivaldybių, užsiėmimų skaičiaus – 15, o „Socialinio recepto“ dalyvių rodiklio – 4 savivaldybės (kai kur pasiekta tik 34 proc.). Šie netolygumai ir riboti duomenys lemia, kad savivaldybėse teikiamos sveikatinimo priemonės nesudaro vienodos ir tikslingos pasiūlos vyresnio amžiaus asmenims, o gyventojų įsitraukimo skirtumai gilina regioninius netolygumus (2.3 poskyris, 73 psl.).

4. Socialinės paslaugos ir skaitmeninė įtrauktis nesudaro pakankamų sąlygų vyresnio amžiaus asmenims išlikti savarankiškiems

Lietuvoje socialinių paslaugų sistema labiau orientuota į jau išreikštą pagalbos poreikį, o ne į prevenciją, neidentifikuotos socialinės paslaugos, skirtos vyresnio amžiaus asmenų savarankiškumui užtikrinti. Dėl nepakankamos duomenų apskaitos Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje, daliai prevencinių (sociokultūrinės paslaugos ir informavimas) ir bendrųjų paslaugų (konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais, avalyne, maitinimo, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas) nenumatyti normatyvai, todėl savivaldybėms sudėtinga objektyviai prognozuoti paslaugų poreikį ir užtikrinti jų prieinamumą. Tai lemia netolygias socialines paslaugas – dalis savivaldybių nepasiekia net minimalių normatyvų, ypač savarankiškumui svarbiose srityse, tokiose kaip pagalba į namus (18 proc.), transporto organizavimas (33 proc.), socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas (46 proc.) bei psichosocialinė pagalba (76 proc.). 65 proc. savivaldybių neteikė psichosocialinės pagalbos, o 63 proc. – socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugų. Taip pat yra atvejų, kai savivaldybės reikšmingai viršija nustatytus normatyvus, pavyzdžiui, transporto organizavimo siektina reikšmė vienoje jų buvo viršyta 6 kartus. Ministerija vertina paslaugų išvystymo lygį savivaldybėse, tačiau netolygumus lemiančių priežasčių neidentifikuoja. 56 iš 60 savivaldybių nenumato priemonių vyresnio amžiaus asmenų paslaugų plėtrai, todėl neprieinama ir neišvystoma paslaugų infrastruktūra, įskaitant dienos centrus: 7 savivaldybėse tokių centrų nėra ir neplanuojama jų steigti, nors 6 iš 7 savivaldybių demografinės senatvės koeficientas buvo didesnis už vidutinį šalies (148) ir siekė 158–298. Apklausa parodė, kad 29 proc. respondentų turėjo socialinių paslaugų poreikių, bet jomis nepasinaudojo dėl įvairių priežasčių, daugiausia (16,2 proc.) dėl to, kad nežinojo apie tokias paslaugas, kaip jas gauti ar nediršo kreiptis. Socialinių paslaugų prieinamumas vyresnio amžiaus asmenims išlieka nepakankamas, neretai jie lieka be būtinų paslaugų, kurios padėtų išsaugoti savarankiškumą, mažintų socialinę atskirtį ir užtikrintų aktyvų įsitraukimą į bendruomenę (3.1 poskyris, 75 psl.).

Išlieka aktuali vyresnių žmonių skaitmeninės atskirties problema dėl skaitmeninių įgūdžių trūkumo, sveikatos problemų, įpročio tvarkytis reikalus gyvai ir kt. Nacionaliniu mastu iki šiol neatlikta kompleksinė skaitmeninių paslaugų prieinamumo analizė, apimanti ne tik vyresnio amžiaus asmenis, bet ir paslaugų teikėjus, paslaugų identifikavimą, o atsakomybės išskaidytos tarp institucijų. Dėl to neidentifikuotos visos mažesnius skaitmeninius įgūdžius turintiems asmenims neprieinamos paslaugos, nežinoma, ar

sukurti alternatyvūs (neskaitmeniniai) jų teikimo būdai. Priemonės planuojamos be duomenimis grįstos analizės. Tikslinės grupės apklausa rodo, kad per pastaruosius metus skaitmeninėmis paslaugomis savarankiškai naudojosi tik pusė vyresnio amžiaus asmenų, 24 proc. reikėjo pagalbos, o 26 proc. nesinaudojo, nes neįtę poreikio. Dažniausiai jų nurodytos nesinaudojimo priežastys – įgūdžių stoka (59,3 proc.), baimė suklysti ir nerimas dėl duomenų saugumo (55,5 proc.), skaitmeninių paslaugų sudėtingumas ir painumas (51,3 proc.). Daugiausia respondentų savarankiškai negali internetu užsiregistruoti pas gydytoją (59,3 proc.), pateikti dokumentų ar pildyti prašymus (53 proc.), apmokėti sąskaitas ar pervesti pinigus (41,1 proc.). Didžiausia skaitmeninė atskirtis išlieka seniausiose savivaldybėse pagal gyventojų amžių (demografinės senatvės koeficientas). Valstybėje orientuojamasi į paslaugų skaitmeninimą ir skaitmeninio raštingumo didinimą, o ne alternatyvių paslaugų (gyvai, telefonu, per tarpininkus) išlaikymą asmenims, kurie negali naudotis skaitmeninėmis paslaugomis. Be to, nėra numatytų rodiklių, kurie leistų įvertinti skaitmeninių paslaugų prieinamumo vyresnio amžiaus asmenims pokyčius. Taip pat nėra galimybės įvertinti, kokį poveikį turi taikomos priemonės, pavyzdžiui, skaitmeninio raštingumo mokymai, ir kaip keičiasi skaitmeninių paslaugų prieinamumas. Nors infrastruktūra prieinama – 2025 m. 1 243 viešosiose bibliotekose įrengta daugiau nei 6 tūkst. kompiuterizuotų darbo vietų, viešosios prieigos vartotojų skaičius nedidėja ir tik 9,4 proc. vyresnio amžiaus asmenų naudojasi kompiuterine įranga viešose erdvėse, dažniausiai dėl poreikio gauti pagalbą ar socialinio bendravimo. Vien techninė prieiga įsitraukimo problemos neišsprendžia – būtina individuali pagalba ir patogi paslaugų aplinka. Nacionaliniu mastu neidentifikavus visų sunkiai prieinamų skaitmeninių paslaugų ir neužtikrinus alternatyvių kanalų, skaitmeninės paslaugos vyresnio amžiaus asmenims išlieka ribotai pasiekiamos (3.2 poskyris, 81 psl.).

5. Valstybėje neišspręsta vyresnio amžiaus asmenų vienišumo problema

Lietuvoje nėra viename valstybės strateginiame dokumente vienišumas nėra identifikuotas kaip socialinė problema, nenustatytas ir tikslas šiai problemai spręsti. Vienišumo jausmas yra plačiai paplitusi vyresnio amžiaus asmenų problema. Apklausos duomenimis, per pastaruosius 12 mėnesių vienišumą labai dažnai, dažnai arba kartais jautė 34,5 proc. vyresnio amžiaus asmenų. Lietuvoje neatlikta sisteminė analizė ar tyrimai, vertinantys vyresnio amžiaus asmenų vienišumo poveikį asmens sveikatai, gerovei ir valstybei (sveikatos, socialinės apsaugos sistemoms, ekonomikai). Tarptautiniai tyrimai rodo, kad vienišumas skatina ligas, prastina psichikos sveikatą, didina mirtingumą, valstybės išlaidas sveikatos priežiūrai ir trukdo ekonominiam aktyvumui. Neidentifikavus vienišumo problemos ir nenumatant tikslo ją mažinti, nesukuriami ilgalaikiai ir koordinuoti sprendimai, nenumatomos konkrečiai vienišumui mažinti skirtos priemonės, ši problema tarp vyresnio amžiaus asmenų gali būti nesprendžiama, didinama socialinė ir ekonominė valstybės našta (4.1 poskyris, 89 psl.).

Nenustatytas ir nestebimas rodiklis vyresnio amžiaus asmenų vienišumo lygiui šalyje ar savivaldybėse matuoti. Nėra nustatytų kriterijų, pagal kuriuos būtų sistemingai identifikuojami vieniši vyresnio amžiaus asmenys ir už tai atsakingos institucijos. 87 proc. vienišumą labai dažnai, dažnai ar kartais jautusių respondentų nesikreipė pagalbos. Trečdalis vienišumą patyrusių asmenų niekada nesusimąstė apie galimybę kreiptis pagalbos, dar beveik tiek – žino, kur kreiptis, tačiau nėra karto to nepadare. Tai rodo, kad vien žinoti nepakanka – trūksta motyvacijos, pasitikėjimo arba vyrauja gėdos jausmas, stigmos reiškiniai. Dar penktadalis nepripažįsta problemos, nurodydami, kad neturi poreikio

kreiptis (nors jautėsi vieniši). Tai rodo būtinybę plėsti informavimo kanalus, pritaikytus skirtingoms auditorijoms, mažinti stigmą, susijusią su pagalbos prašymu, ir stiprinti vietos bendruomenių vaidmenį skleidžiant informaciją ir organizuojant pagalbą. Neturint kriterijų ir duomenų rinkimo tvarkos, kuri leistų identifikuoti vienišus asmenis, nevykdant stebėsenos, pagalba nepasiekia tų, kuriems jos labiausiai reikia (4.2 poskyris, 92 psl.).

Vykdomos pavienės iniciatyvos vienišumui mažinti. 2022–2024 m. buvo įgyvendinta viena tikslinė valstybės priemonė – finansuotas nevyriausybinių organizacijų projektas teikti emocinės psichologinės pagalbos telefonu paslaugas vyresnio amžiaus asmenims. Priemonės rodiklio – asmenų, kuriems suteikta tokia pagalba, skaičiaus reikšmė kasmet viršijama, 2024 m. – net 3,5 karto. Tai rodo didelį tokios pagalbos poreikį, tačiau nežinant vienišų asmenų skaičiaus neaišku, kokia dalis tų, kuriems šios pagalbos reikia, ją gauna. Viena priemonių, siejama su vienišumo mažinimu, yra 2023–2025 m. valstybės inicijuota iniciatyva „Socialinis receptas“, kurioje bent kartą dalyvavo 18 savivaldybių (iš 60) visuomenės sveikatos biurai (2023 m. – 4, 2024 m. – 17, 2025 m. – 18), likusiose iniciatyvos veiklos nevykdytos. 2024 m. bendras dalyvių skaičiaus rodiklis viršytas – 3 226 dalyviai, o planuota 1 970 (pasiekimas – 164 proc.), tačiau 4 iš 17 visuomenės sveikatos biurų rodiklio nepasiekė. Nebuvo vertinta ir nėra duomenų, ar projektas, remiantis dalyvių atrankos kriterijais, pasiekė tikslinę grupę, todėl negalima įvertinti iniciatyvos poveikio mažinant vienišumą. 52 proc. (179 iš 345) respondentų, kurie per pastaruosius 12 mėn. vieniši jautėsi labai dažnai, dažnai arba kartais, nedalyvavo kultūrinėse, švietimo, sveikatinimo, bendravimą skatinančiose ar savanoriškose veiklose, kurios galėtų padėti sumažinti vienišumo jausmą. Visuomenės sveikatos biurai vykdo ir kitas priemones, skirtas psichikos sveikatos stiprinimui ir savižudybių prevencijai. Jos susijusios su vienišumo problemos sprendimu, tačiau skirtos įvairių amžiaus grupių gyventojams, neišskiriant vyresnio amžiaus asmenų. Šių paslaugų organizavimas netolygus, pavyzdžiui, 2023–2024 m. kai kuriose savivaldybėse įgyvendinimas siekia vos 2–3 proc., o kitose – daugiau nei 200 proc. Tokie skirtumai rodo, kad nėra užtikrinamas tolygus paslaugų prieinamumas, o gyventojų galimybės gauti psichikos sveikatą stiprinančią pagalbą priklauso nuo savivaldybės, kurioje jie gyvena (4.3 poskyris, 96 psl.).

Rekomendacijos

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

1. Siekiant, kad valstybės politika būtų orientuota į senstančios visuomenės aktyvumą (1-asis audito rezultatas):
 - 1.1. Apibrėžti valstybės politiką dėl aktyvaus senėjimo, identifikuojant vyresnio amžiaus asmenų gerovės sritis, tikslą, uždavinius, priemones, poveikio rodiklius ir tvarų biudžetą.
 - 1.2. Priimti sprendimą dėl institucinės sąrangos, užtikrinančios nuoseklų aktyvaus senėjimo skatinimo politikos formavimo, įgyvendinimo ir koordinavimo funkcijų vykdymą.
 - 1.3. Nustatyti įrodymais dėl projektų kokybės pagrįstus reikalavimus vyresnio amžiaus asmenims atstovaujančių nevyriausybinių organizacijų konkursams ir stiprinti konkursų projektų stebėseną, apimant veiklos kokybės ir rezultatų analizę, poveikio vyresnio amžiaus asmenų įtraukčiai vertinimą.

2. Siekiant didinti norinčių ir galinčių dirbti pensinio amžiaus asmenų užimtumą derinant darbą ir pensiją (2-asis audito rezultatas):
 - 2.1. Pateikti pasiūlymus atsakingoms institucijoms dėl amžiaus apribojimų dirbti panaikinimo Valstybės tarnybos, Teismų, Mokslo ir studijų įstatymuose ir siekti jų įgyvendinimo aktyviai dalyvaujant įstatymų keitimo procese.
 - 2.2. Priimti sprendimą dėl lankstaus darbo, papildomų garantijų, sveikatinimo ar kitų palaikymo priemonių diegimo vyresnio amžiaus asmenims, atsižvelgiant į identifikuotus jų poreikius.
 - 2.3. Numatyti ir įgyvendinti kompleksines pasirengimo pensijai priemones priešpensinio amžiaus asmenims, apimant finansinius, psichologinius, socialinius ir profesinius klausimus, kurios padėtų sklandžiai pereiti į naują gyvenimo etapą pensijoje ir išlikti aktyviems visuomenės gyvenime ir (ar) darbo rinkoje.
 - 2.4. Strateginio planavimo dokumentuose nustatyti siektiną pensinio amžiaus asmenų užimtumo lygį ir stebėti jo pokyčius, kad darbo rinkoje dalyvautų norintys ir galintys dirbti pensinio amžiaus asmenys.
3. Siekiant išlaikyti kuo didesnę vyresnio amžiaus asmenų savarankiškumą (4-asis audito rezultatas):
 - 3.1. Nustatyti savivaldybėms privalomus minimalius prevencinių ir bendrųjų socialinių paslaugų, skirtų savarankiškumui išsaugoti, išvystymo normatyvus ir sistemingai analizuoti jų nepasiekimo ar viršijimo priežastis, skatinant savivaldybes vystyti šių paslaugų plėtrą.
 - 3.2. Numatyti vyresnio amžiaus asmenų informavimo priemones apie socialines paslaugas jų savarankiškumui išsaugoti, sudarant sąlygas jiems gauti reikiamą pagalbą laiku.
4. Siekiant gerinti skaitmeniniais kanalais teikiamų paslaugų prieinamumą vyresnio amžiaus asmenims ir taip išlaikyti jų savarankiškumą (4-asis audito rezultatas):
 - 4.1. Nacionaliniu lygmeniu atlikti kompleksinę skaitmeniniais kanalais teikiamų paslaugų prieinamumo vyresnio amžiaus asmenims analizę, įvertinant teritorinius skirtumus ir atkreipiant dėmesį į savivaldybes, kurių demografinio senėjimo koeficientas viršija šalies vidurkį.
 - 4.2. Remiantis analizės rezultatais, inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kuriais būtų įtvirtintas privalomas minimalus skaitmeniniais kanalais teikiamų paslaugų prieinamumo standartas, įpareigojantis viešųjų paslaugų teikėjus turėti bent vieną ne skaitmeninę paslaugos teikimo alternatyvą (telefonu arba fiziškai), o savivaldybėse su dideliu demografiniu senėjimu – atitinkamą fizinių aptarnavimo vietų tankį arba mobiliųjų konsultantų paslaugas.
 - 4.3. Inicijuoti teisės aktų pakeitimus, įtvirtinančius vyresnio amžiaus vartotojų patirties vertinimą, prieš diegiant naują skaitmeniniais kanalais teikiamą paslaugą nacionaliniu lygiu.
 - 4.4. Atlikti skaitmeninių įgūdžių tobulinimo veiklų stebėseną, apimančią projektų turinio atitikties vyresnio amžiaus asmenų poreikiams, rezultatų pasiekimo ir

skaitmeninių įgūdžių pažangos nacionaliniu lygiu vertinimą, ir jos rezultatų pagrindu inicijuoti perėjimą nuo masinių mokymų prie nuolatinio, individualaus konsultavimo modelio, plečiant tokių konsultacijų tinklą.

5. Siekiant spręsti vyresnio amžiaus asmenų vienišumo problemą ir užtikrinti jiems reikiamą pagalbą (5-asis audito rezultatas):
 - 5.1. Įvertinti vienišumo problemos poveikį asmenų psichikos ir fizinei sveikatai, jų gyvenimo kokybei bei valstybės socialinėms ir sveikatos apsaugos sistemoms ir nustatyti vienišumo prevencijos ir mažinimo tikslą, vyresnio amžiaus asmenų vienišumo lygio rodiklį ir siektiną jo reikšmę.
 - 5.2. Nustatyti vienišumo vertinimo kriterijus, jais remiantis identifikuoti vienišus asmenis (įskaitant „Socialinio recepto“ dalyvius) ir suplanuoti priemones vienišumui mažinti.
 - 5.3. Numatyti priemones, skatinančias vienišus asmenis kreiptis pagalbos.
6. Siekiant sudaryti palankias sąlygas vyresnio amžiaus asmenims įsitraukti į savanorystę, Nacionalinėje savanoriškos tarnybos programoje vyresnio amžiaus asmenis išskirti kaip atskirą tikslinę grupę, numatant jų savanorystei skatinti skirtas priemones (įskaitant jų fizines galimybes ir savivertę atitinkančių savanoriškų veiklų plėtojimą, informuotumo ir motyvacijos dalyvauti didinimą), finansavimą, rodiklius (3-asis audito rezultatas).

Kultūros ministerijai

7. Siekiant didinti vyresnio amžiaus asmenų įtrauktį į kultūrinę veiklą (3-asis ir 5-asis audito rezultatai):
 - 7.1. Įvertinti vyresnio amžiaus asmenų kultūrinius poreikius ir įtraukti jų vertinimo rezultatus į kultūros veiklų planavimą.
 - 7.2. Nustatyti vyresnio amžiaus asmenų įtraukties į kultūrinę veiklą rodiklius ir, remiantis poreikių vertinimu, priimti sprendimus, skatinančius kultūros įstaigas, atsižvelgiant į jų veiklos specifiką, plėtoti vyresnio amžiaus asmenų aktyvų dalyvavimą veiklose, pavyzdžiui, įtraukiant juos kaip bendrakūrėjus ar savanorius.
 - 7.3. Vykdyti vyresnio amžiaus auditorijos plėtros stebėseną nacionalinėse ir valstybinėse kultūros įstaigose, pavedant joms į savo metines veiklos ataskaitas įtraukti lankytojų stebėsenos duomenis pagal amžių.
 - 7.4. Pertvarkyti „Socialinio recepto“ iniciatyvos modelį, nustatant efektyvų įgyvendinimo ir koordinavimo mechanizmą, rezultatyvumo ir poveikio tikslinės grupės psichologinei gerovei vertinimą, ir išplėsti iniciatyvos įgyvendinimą nacionaliniu mastu.

Kultūros ministerija atsisako numatyti konkrečias priemones, kurios leistų pasiekti pamatuojamus pokyčius. Ministerija nurodo, kad, esant sumažintam finansavimui, 2026–2028 m. prioritetą teikia jau priimtų įsipareigojimų vykdymui ir neturi galimybių inicijuoti naujų tyrimų ar paslaugų plėtros, o rekomendacijos įgyvendinimas be papildomo tikslinio finansavimo nebūtų vykdomas laiku ir neužtikrintų reikšmingų kokybinių pokyčių (detaliau „Rekomendacijų įgyvendinimo plano“ 2 lentelėje, 112 psl.).

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

8. Siekiant įtraukti vyresnio amžiaus asmenis į švietimo ir mokymosi veiklas (3-asis audito rezultatas):
 - 8.1. Panaikinti amžiaus apribojimus 65+ m. asmenims dėl finansavimo mokymams Individualių mokymosi paskyrų sistemoje „Kursuok“.
 - 8.2. Individualių mokymosi paskyrų sistemoje „Kursuok“ numatyti prioritetinę sritį aktyviam senėjimui skatinti pritaikytoms mokymosi programoms, apimančioms profesinių, pilietinių, socialinių, sveikatos raštingumo ir kitų kompetencijų tobulinimą.
 - 8.3. 65+ m. asmenų dalyvavimo trečiojo amžiaus universitetų ir kitų neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi teikėjų vykdomose programose finansavimą keisti iš projekcinio į modelį, numatantį individualų asmens mokymosi krepšelį („pinigai seka žmogų“).
 - 8.4. Didinti informuotumą apie švietimo ir mokymosi galimybes (įskaitant trečiojo amžiaus universitetus) ir naudą jų aktyvumui, emocinei būklei ir sveikatai.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija atsisako įgyvendinti 8.2 ir 8.3 rekomendacijos dalis ir nurodo, kad vyresnio amžiaus asmenims skirto mokymosi krepšelio modelis reikalautų papildomų asignavimų ir ji negali garantuoti tokios priemonės įgyvendinimo. 8.4 rekomendacijos daliai įgyvendinti pasiūlytos priemonės nėra tinkamos siekiant pokyčio – ministerija neįsipareigoja siekti pamatuojamų rezultatų didinant informuotumą apie švietimo ir mokymosi galimybes ir naudą vyresnio amžiaus asmenų aktyvumui, jų emocinei būklei ir sveikatai (detalesniau „Rekomendacijų įgyvendinimo plano“ 2 lentelėje, 114 psl.).

Sveikatos apsaugos ministerijai

9. Siekiant didinti vyresnio amžiaus asmenų įsitraukimą į sveikos gyvensenos veiklas ir sumažinti regioninius netolygumus (3-asis ir 5-asis audito rezultatai):
 - 9.1. Tobulinti „Socialinio recepto“ iniciatyvos dalyvių atrankos mechanizmą, leidžiantį visuomenės sveikatos biurams pasiekti iniciatyvos tikslinę grupę (65+ m. amžiaus sulaukusius asmenis, patiriančius vienišumo jausmą, socialinę atskirtį ir pan.).
 - 9.2. Stiprinti asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistų įsitraukimą, skatinant registruoti asmenis (65+ m.) į „Socialinio recepto“ iniciatyvą.
 - 9.3. Nustatyti savivaldybėms minimalų privalomą bazinių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų sąrašą vyresnio amžiaus asmenims ir rekomenduoti savivaldybių administracijoms visuomenės sveikatos biurų vadovų veiklos vertinimą sieti su faktiniu vyresnio amžiaus asmenų dalyvavimu minėtose veiklose.
 - 9.4. Didinti informuotumą apie visuomenės sveikatos biurų vykdomas veiklas, taikant vyresnio amžiaus asmenims labiausiai prieinamus informavimo būdus, kuriais, pavyzdžiui, būtų aiškiai nurodyta, kada, koku telefono numeriu ir į kokias veiklas galima registruotis.

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai, laukiamas audito poveikis ir pokyčių vertinimo rodikliai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (102 psl.). Aktuali informacija apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius skelbiama atvirose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/AtviriDuomenys>.